

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18368

Tarih : 10.06.2026

10/4250

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İktidarın uyguladığı sermaye odaklı, ranta dayalı ekonomi politikaları dolayısıyla ekonomik kriz derin bir toplumsal buhrana dönüşmüştür. Özellikle son zamanlarda AKP'nin ekonomideki kararlarından dolayı yoksulluk derinleşmiş, açlık riski büyümüş, gelir dağılımı daha da bozulmuştur. Özellikle gıda enflasyonundaki durdurulamaz yükseliş, emekçileri ve emeklileri açlık sınırının altında bir yaşama mahkûm etmiştir. Dünya Açlıkla Mücadele Haftası vesilesiyle Türkiye'de kronikleşen açlık ve yoksulluk riskinin boyutlarının saptanması, gıda güvencesizliğinin altındaki yapısal nedenlerin belirlenmesi, emekli ve emekli maaşları ile asgari ücretin insanca yaşanacak bir düzeye çıkarılması için gerekli kamusal tedbirlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince bir meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Sezai Temelli

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

Gülistan Kılıç Koçyiğit

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de enflasyon yüksek seviyelerini korurken, yurttaşların gündelik yaşamını doğrudan etkileyen gıda fiyatlarındaki artış çok daha yakıcı sonuçlar doğurmaktadır. Temel gıda maddelerine erişim her geçen gün zorlaşırken emekçilerin bütçesinde gıda harcamalarının payı giderek artmaktadır. Özellikle çocuklar, kadınlar, emekliler, engelliler, işsizler ve güvencesiz çalışanlar açısından yeterli ve sağlıklı beslenme ciddi bir sorun hâline gelmiştir.

Günümüzde dünya genelinde açlıkla mücadele ve gıda egemenliği tartışılırken, Türkiye’de gelir adaletsizliğini derinleştiren ekonomi politikaları geniş halk kitlelerini en temel hak olan “sağlıklı gıdaya erişim” hakkından bile mahrum bırakmaktadır. TÜİK’in açıkladığı resmi enflasyon verileri sokaktaki ve mutfaktaki gerçeği gizleyemez boyuta ulaşmışken, sendikaların ve bazı araştırma kurumlarının bu konuda yaptığı çalışmalar halkın maruz kaldığı ekonomik yıkımı açıkça gözler önüne sermektedir. Bugün Türkiye’de dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarını ifade eden açlık sınırı Mayıs ayı itibarıyla 35 bin 174 liraya çıkarak asgari ücretin çok üzerine çıkmıştır. Kira, faturalar, eğitim, sağlık ve ulaşım gibi temel ihtiyaçları da kapsayan yoksulluk sınırı ise 114 bin 576 liraya çıkarak halkın ezici bir çoğunluğu için ulaşılamaz bir hayal haline gelmiştir. Çalışan nüfusun büyük çoğunluğunun asgari ücret ve civarında bir ücretle hayatta kalmaya çalıştığı göz önüne alındığında, AKP döneminde Türkiye bir “asgari ücretliler ülkesi” haline getirilmiş, asgari ücret fiilen “açlık ücreti” olmuştur.

Asgari ücret, emekli aylıkları ve kamu çalışanlarının maaşları son yıllarda sembolik olarak artırılmış olsa da yüksek enflasyon karşısında önemli ölçüde erimiştir. Asgari ücret Ocak 2026 itibarıyla 28 bin 75 liraya yükselmiş görünse de 2026 yılının sadece ilk beş ayında gerçekleşen yüksek enflasyon nedeniyle satın alma gücünün koruyamamış, reel olarak yüzde 4 bin 660 lira erimiştir. Buna rağmen iktidar ücretlilere refah payı vermemekte ısrar etmektedir. Öte yandan gelir dağılımındaki bozulma da dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. Bir yanda yüksek kâr oranları ve servet birikimi artarken diğer yanda çalışanların milli gelirden aldığı pay gerilemiş, ücret gelirleri enflasyon karşısında aşınmıştır.

Krizin yükünü en ağır şekilde sırtlayan kesimlerin başında emekçi ve emekliler gelmektedir. Maaşlara yapılan sembolik zamlar yüksek enflasyon karşısında daha cebe girmeden erirken, emeklilerin durumu ise tam anlamıyla bir insani kriz halini almıştır. Milyonlarca emekli, açlık sınırının yarısına bile tekabül etmeyen kök maaşlar ve seyyanen zamlardan mahrum bırakılan sistem yüzünden ileri yaşlarında çalışmak zorunda kalmakta ya da derin bir yoksulluk sarmalında yaşam mücadelesi vermektedir. Günümüzde 5 milyon emekli 20 bin lira maaş alırken, Türkiye’de emekli maaşı ortalaması açlık sınırının çok çok altında kalmıştır. Bu politikalarla sosyal devlet ilkesi fiilen askıya alınmış, emekliler adeta gözden çıkarılmıştır. Bu durum yoksulluğun kuşaklar boyunca aktarılmasına da zemin hazırlamaktadır.

Türkiye’de çocuk yoksulluğu, okul çağındaki çocukların yeterli beslenmeye erişimi, öğrencilerin eğitim hayatında karşılaştıkları ekonomik güçlükler ve yaşlı nüfusun artan geçim sıkıntıları da ayrı sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Birçok aile temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için borçlanmakta, sosyal yardımlara bağımlılık artmakta ve insanca yaşam hakkı ciddi biçimde aşınmaktadır. Bugün Türkiye’de her 10 kişiden 6’sı borçlu iken 2’si yoksul kategorisinde bulunmaktadır. 16 Mayıs 2025’te bankaların tahsil edemediği batık alacak tutarı

395 milyar 576 milyon lira iken, 26 Mayıs 2026 itibariyle batık borç 723 milyar 885 milyon liraya kadar çıkmıştır. Sadece bir yılda net 323 milyar liralık yeni batık yükü eklenirken yıllık artış oranı yüzde 82,9 olmuştur. Enflasyonun neredeyse üç katı hızla batan bir kredi hacminden bahsediyoruz. 2025 yılı TÜİK verilerine göre, yoksulluk oranı yüzde 13 ila 20,6 arasında değişmekte olup, en az 17-18 milyon yurttaş temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan yoksul nüfus içerisinde yer almaktadır. Hanelerin yarısından fazlası, yüzde 51,8'i, yoksullukla mücadele ederken sosyal yardıma muhtaç hane sayısı 4 buçuk milyonu aşmıştır. Fatura yardımı alan hane sayısı 4 milyona yaklaşmıştır. Yurttaşlar faturalarını dahi ödeyememektedir. Yine 7 milyondan fazla çocuk yoksulluk sınırının altında yaşarken her 5 çocuktan 1'i okula aç gitmektedir. Toplumun yüzde 70'i sadece bir ay mevcut gelirinden mahrum kalması durumunda yaşamını sürdüremeyecek noktaya gelmiştir.

Verilere göre, 2026'nın ilk üç ayında 2 milyon 844 bin yeni icra dosyası, yani günde ortalama 26 bin yeni dosya açılmıştır. İcra takibindeki toplam yurttaş sayısı 4 milyon 271 bin kişiye ulaşmıştır. Sadece bu rakam bile Avrupa'daki birçok ülkenin toplam nüfusundan fazladır. TÜİK marifetiyle gizlenmeye çalışılan işsizlik, "geniş tanımlı" bakıldığında yüzde 30,1 ile rekor seviyelerdedir. Genç kadın işsizliği yüzde 40,1'e ulaşırken, 6 buçuk milyon genç ne eğitimde ne de istihdamda yer alabilmektedir. Bu rakam tek başına Avrupa'daki 5 ülkenin nüfusundan fazladır.

Türkiye'deki krizin en yakıcı boyutlarından birisi ise gıda enflasyonudur. Tarımda dışa bağımlılık, iklim krizine karşı tedbirsizlik, gübre, mazot, tohum başta olmak üzere fahiş girdi maliyetleri küçük üreticinin, köylülüğün desteklenmemesi neticesinde halk pazara, markete gidemez olmuştur. Gıda enflasyonu manşet enflasyonun üzerinde seyrederken halkın taze sebze ve meyveye erişimi sınırlanmaktadır. Bugün itibariyle enflasyon verileri yayınlanan 170'ten fazla ülke baz alındığında, Türkiye yaklaşık yüzde 35 bandındaki gıda enflasyonu ile dünya genelinde 3. sırada yer almaktadır. Türkiye, Avrupa ülkeleri ile Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ülkeleri arasında gıda enflasyonunda açık ara ilk sırada bulunmaktadır. Bu durum, özellikle gelişim çağındaki çocuklarda yetersiz beslenme ve protein eksikliği gibi çok ağır halk sağlığı sorunlarını beraberinde getirmektedir. Okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek talebinin iktidar tarafından ısrarla reddedilmesi açlığın ve yoksulluğun nesiller arası aktarımına zemin hazırlamaktadır.

Açlık ve yoksulluk yalnızca ekonomik değil aynı zamanda sosyal, kültürel ve siyasal sonuçlar doğuran yapısal bir sorundur. Bu nedenle Türkiye'de açlık sınırı altında yaşayan nüfusun büyüklüğünün, yetersiz beslenmenin yaygınlığının, sosyal destek mekanizmalarının yetersizliğinin, ücret politikalarının ve gıda fiyatlarındaki artışın nedenlerinin kapsamlı biçimde araştırılması büyük önem taşımaktadır. Bu gerekçelerle Dünya Açlıkla Mücadele Haftası kapsamında Türkiye'de yaşanan açlık, yoksulluk, güvencesiz ücret politikaları ve gıda krizinin tüm boyutlarının incelenerek, kalıcı ve emekten yana çözüm politikalarının üretilmesi amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması hayati bir önem taşımaktadır.